

Devletin en önemli varlık nedenlerinden biri yurttaşının yaşam hakkını korumak...

Denetimsizlik can aldı

Adana Gökdere'de yaşanan kazanın sorumluluğu TMMOB'ye yüklenmeye çalışılıyor. Denetimin özel sektör aracılığıyla değil, kamu eliyle yapılması devletin en önemli varlık nedenlerinden.

Hayati KÜÇÜK

EMO Hukuk Müşaviri
hayati.kucuk@emo.org.tr

Adana Kozan'da Gökdere Köprü Barajı'nın yapımı devam ederken derivasyon (dere yatağının değiştirme) tüneli kapağı patlayarak çok sayıda işçinin ölümüne neden olunması, elektrik piyasası ve bu piyasada yaşanan denetimsizliğin acı sonuçlarını gözler önüne serdi.

AKP iktidarı döneminde hemen her alanda ortadan kaldırılmış olan kamusal denetim faaliyetleri, enerji sektöründe tam bir denetimsizlik olarak kendini gösteriyor. Enerji alanıyla ilgili ilgisiz pek çok kurumun denetim konusunda özel sektörü yetkilendirme çabaları, sürekli olarak yargı denetimine takılıyor. Bunlardan biri de konuyla ilgili kuruluş olmaktan uzak bulunan Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün (DSİ) "su yapılarının denetlenmesi" adı altında su yapıları üzerine kurulan enerji tesislerini özel sektöre denetletirme gayretleri. Bu konuda bir yönetmelik çıkartan ve Danıştay'ca yürütülmesi durdurulduktan sonra aynı düzenlemenin kanun düzeyinde yapılmasının ardından yeni bir yönetmelik hazırlayan DSİ'nin bu çabası da Danıştay'ın yürütmeyi durdurmasıyla sonuçlandı. Nitekim Danıştay kararları kamu görevlileri eliyle yapılması gereken denetim faaliyetlerinin özel sektöre devredilmesini anayasanın 128. maddesinde yer alan

"Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür" hükmüne aykırı buluyor. Anayasanın bu maddesine aykırı bir şekilde kamusal denetim görevinin özel şirketlere verilebileceğini düzenleyen 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun geçici 14. maddesi de Anayasa Mahkemesi önünde.

Liberal ve İslami esaslara dayalı olacağı anlaşılan yeni anayasada, yeni liberal politikalarla çelişen, denetim hizmetlerinin kamu görevlileri eliyle yapılması gibi kurallara da yer verilmeyecek görünüyor. Bu tür liberal ilkeler üzerinde geniş bir uzlaşma sağlanmış olmalı ki, henüz Anayasa değişmeden bu yönde uygulamalar pek çok alanda hayata geçirilmeye başlandı. Bu nedenledir ki Gökdere Köprü Barajı'nda meydana gelen patlama sonrası, Orman ve Su İşleri Bakanı sorumluluğu doğrudan Danıştay'a ve davayı açan TMMOB'ye yüklemekten kaçınmadı.

Belirsizlik tehdit oluşturuyor

Su Yapıları Denetim Hizmetleri Yönetmeliği ile ilgili bir başka ilginç ayrıntı ise yönetmeliğin 15 Ağustos 2009 tarihinde yürürlüğe giren ilk haline Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın itiraz et-

mesi. Bakanlık bürokratları yönetmelik taslağı ile ilgili, düzenlemenin yasal olarak kendi görevleri arasına girdiği, dolayısıyla DSİ'nin bu yetkileri kullanmasının "hukuka uygun olmadığı" yönünde tutanak düzenlemişler. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın bu itirazına rağmen, DSİ tarafından ısrarla yönetmelik çıkartılmış, ardından Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde de aynı yönde yasal düzenleme yapılmıştır. Oysa DSİ'nin elinde bulunan tüm elektrik üretim tesislerinin Elektrik Üretim AŞ'ye devredilerek bu alandan tamamen çekilmesi söz konusu. Yani enerji üretim alanıyla ilgili bundan sonra hiçbir söz hakkına dahi sahip olmayacak bir kuruluş konumuna getirildi.

3154 sayılı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkın-

da Kanun'un 10. maddesinde enerji kaynakları ve üretim, iletim, dağıtım tesisleriyle ilgili tüm tedbirlerin alınması görevi Enerji İşleri Genel Müdürlüğü'ne verilmiş durumda. Bu düzenlemeye rağmen, DSİ tarafından belirlenen özel şirketlere denetim yapma yetkisinin verilmesini sağlayan yönetmeliğin iki ayrı kararla yürütmesi durdurulduğu halde, yargı kararının gereği yerine getirilmiyor ve kamu güvenliğini tehdit eden denetim sorumluluğunu hiçbir kamu kurumu üzerine almıyor. Nitekim Gökdere Köprü Barajı'nın lisans sahibi Enerjisa'dan yapılan açıklamada, 2011'in Mayıs ayından Ekim ayına kadar bir denetim şirketinden denetim hizmeti alındığı belirtiliyor. Bunun dışında denetim yapıldığına dair hiçbir bilgiye yer verilmiyor.

Enerji sektörünün en büyüklerinden olan bir şirketin inşaatında meydana gelen olay, oluşturulan piyasanın nedenli başıboş olduğunu gösterirken; yetkili kamu görevlilerinin ise sorumlular yerine etkin kamu denetimi isteyen kurumlara saldırmaları önümüzdeki süreçte daha fazla sorunlarla yüz yüze geleceğimizi gösteriyor. Yaşanan kazayla ilgili hukuki süreç de yalnızca teknik görevliler için başlatılmış olup; Enerjisa ya da yüklenici şirketlere yönelik herhangi bir cezai işlem söz konusu olmamıştır. Oysa 10 kişinin ölümüne neden olan şirketin lisansının iptali ve diğer lisanslarının da gözden geçirilmesi hukukun genel ilkelerindedir. Var oluşunun temeli yurttaşların yaşam hakkını korumak olan devletin bu görevini etkin bir şekilde yerine getirmesinin gereği de budur.